

DOCUMENT DE TREBALL PER AL TALLER INTERNACIONAL
DE NOVES TECNOLOGIES: ELS JOVES, LA FEINA
I LA TRANSICIÓ DE L'ESCOLA AL TREBALL

Ilan Knapp
*(Institut Austriac per a la Investigació
de la Formació Professional)*

1. EL JOVENT AL MERCAT DE TREBALL AUSTRIAC

1.1. COMPORTAMENT DELS JOVES QUE HAN ACABAT
L'ESCOLARITAT OBLIGATÒRIA

La proporció de joves que, un cop acabada l'escolaritat obligatòria, decideix continuar estudiant augmenta de manera clara (+ 16 punts percentuals des de 1970). D'altra banda, però, resulta significatiu que la proporció dels que comencen un aprenentatge disminueix fins el 1977 (- 1,4 punts percentuals de 1970 a 1977); més tard experimentà una caiguda molt marcada (- 4,7 punts percentuals, 3,7 punts percentuals des de 1980).

Considerat com una unitat, el nombre dels joves que continuen estudiant més els que fan un aprenentatge ha augmentat a costa del sector de joventut que ni amplia la seva formació acadèmica ni comença un aprenentatge. Aquest sector inclou els joves que reben algun altre tipus de formació (minoria) i els qui no aprenen cap mena d'ofici (-12 punts percentuals des de 1970).

Aquestes dades mostren clarament l'èxit de les mesures educatives i laborals preses els darrers anys.

TAULA 1

Alumnes - Aprenents - Joves sense formació des de 1970

Any escolar	Joves de 15 anys dins la població	Alumnes a l'últim curs		Aprenents 1r. any		Joves sense formació	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%
1970-71	104.477	34.160	32,7	50.889	48,7	19.428	18,6
1971-72	108.454	38.169	35,2	53.403	49,2	16.572	15,6
1972-73	112.163	41.518	37,0	53.802	48,0	16.843	15,0
1973-74	114.869	43.684	38,0	55.775	48,6	15.410	13,4
1974-75	117.440	45.648	38,9	57.100	48,6	14.692	12,5
1975-76	120.985	49.472	40,9	58.263	48,2	13.250	11,0
1976-77	125.102	51.355	41,1	60.753	48,6	12.994	10,4
1977-78	128.098	52.138	40,7	64.118	50,1	11.842	9,2
1978-79	130.073	53.645	41,2	64.669	49,7	11.759	9,0
1979-80	130.594	54.495	41,7	63.086	48,3	13.013	10,0
1980-81	129.089	56.374	43,7	63.348	49,1	9.367	7,3
1981-82	127.000	57.647	45,4	58.866	46,4	10.487	8,3
1982-83	126.132	59.224	47,0	56.575	44,9	10.333	8,2
1983-84	124.137	60.553	48,8	56.397	45,4	7.187	5,8

Taula: OIBF.

Fonts:

- Institut Austríac d'Estadística, *Demografisches Jahrbuch Österreichs 1982, Beiträge zur österr. Statistik*, Wien, 1983 (Anuari demogràfic d'Àustria, contribució a l'estadística austríaca).
- Institut Austríac d'Estadística, *Österreichische Schulstatistik* (Estadística escolar austríaca), pp. 4-9/70-80, 81-83.
- *Bundeskammer der gewerblichen Wirtschaft, Lehrlingsstatistik 1970-1983, eigene Berechnungen* (Cambra Federal d'Economia, estadístiques sobre els aprenents 1970-1983, càlculs propis).

1.2. EL MERCAT DE TREBALL PER A APRENENTS

La demanda insuficient de mà d'obra en general es reflecteix en el mercat de treball per a aprenents. L'any 1983 hi havia 55.047 nous aprenents. Això suposa un descens del 0,2 % respecte a l'any anterior. La proporció dels grups d'edat respectius representats pels aprenents de 1r. any (índex d'aprenentatges) s'ha estabilitzat després d'un període de pendent molt marcada. L'any 1983 era de 43,9 % després d'haver assolit la xifra més alta (48,9 %) el 1977.

TAULA 2

Nous aprenentatges; proporció d'aprenents des de 1975

<i>Any</i>	<i>Nous llocs d'aprenentatge</i>	<i>Joves de 15 anys a la població</i>	<i>Proporció d'aprenents</i>
1975	56.144	118.783	47,3
1976	58.698	122.748	47,8
1977	62.015	126.884	48,9
1978	62.499	129.319	48,3
1979	61.258	130.745	46,9
1980	61.795	130.416	47,4
1981	57.399	127.884	44,9
1982	55.164	125.787	43,9
1983	55.047	125.327	43,9

Taula: OIBF.

La tendència decreixent de la proporció de llocs d'aprenentatge és produïda per la demanda en descens d'aprenents, que a la vegada és resultat d'uns índexs de creixement econòmic baixos. Això es veu clarament en els indicadors dins el mercat de treball per a treballadors joves. El 1983 la demanda d'aprenents fou força més baixa que l'oferta.

TAULA 3

Mercat d'aprenentatges des de 1975

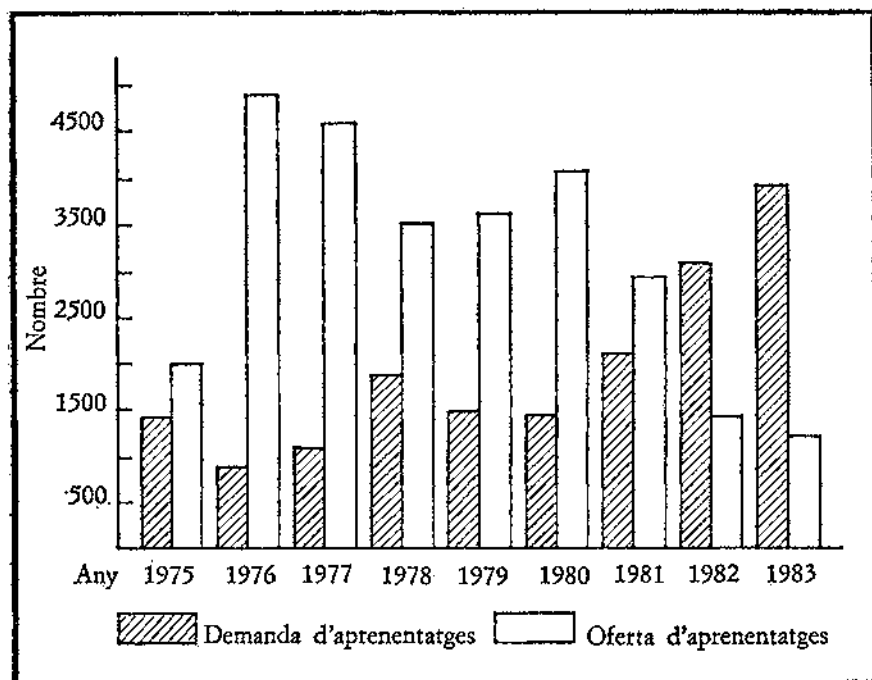
<i>Any</i>	<i>Demanda d'aprenentatges</i>	<i>Oferta d'aprenentatges</i>
1975	61.600	57.600
1976	63.500	59.600
1977	66.600	63.100
1978	66.000	64.300
1979	64.900	62.700
1980	65.900	63.200
1981	60.300	59.500
1982	56.600	58.300
1983	56.300	59.000

Taula: OIBF.

El nombre d'aprenentatges a l'abast registrat a la fi de 1983 fou de 1.235 —un 12 % menys que l'any anterior. A la vegada, la xifra de joves que encara no tenien un aprenentatge augmentà en un 25 % (3.923).

GRÀFIC 1

Mercat d'aprenentatges des de 1980

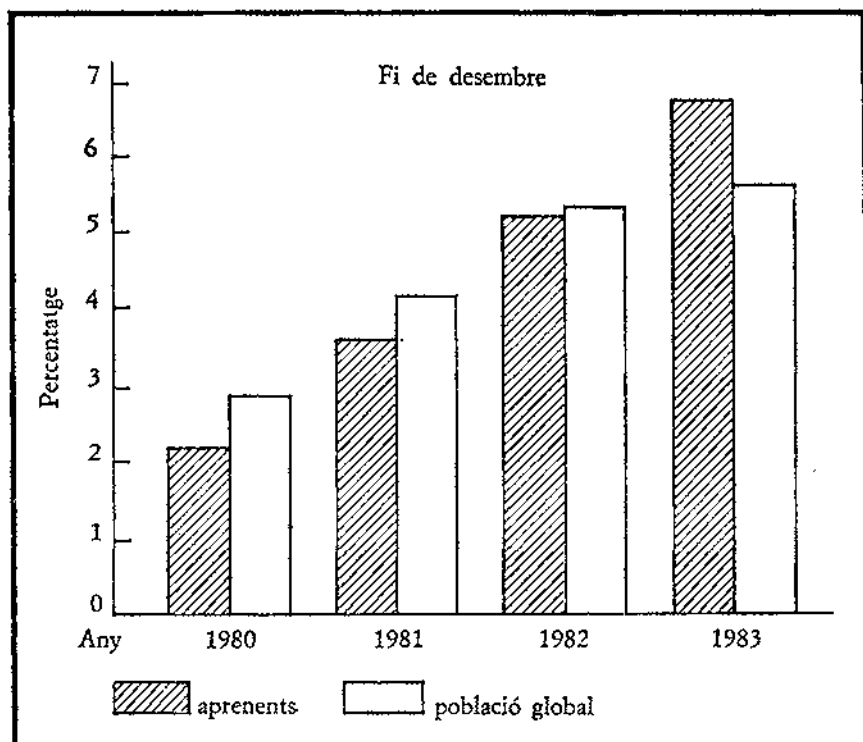
Font: BMS

Gràfic: OIBF

Si considerem aquests aprenents com a aturats a la fi de l'any, formen el 6,7 % del total de joves que buscaven un lloc on fer un aprenentatge el 1983. L'any anterior, la proporció fou sols del 5,3 %. L'augment d'aquest índex d'atur l'any passat fou més pronunciat que el de la població global.

GRÀFIC 2

Percentatge de joves que buscaven un aprenentatge i que a la fi de l'any no tenien feina (respecte a l'índex d'atur global)

L'any 1983 la xifra de nous aprenents de sexe masculí fou inferior en un 0,7 % a la de 1982, mentre que la xifra de noves aprenentes augmentà en un 0,7 %. La proporció d'aprenentatges per a les noies fou del 31,5 %, lleugerament per sota de la mitjana a llarg termini, mentre que la dels nois s'estabilitzà després d'un període de declivi.

El 1982 només hi havia 1.326 nois que, el mes de desembre, no havien aconseguit la plaça d'aprenent que volien, però el 1983 eren 1.618. Això suposa un índex d'atur del 4,3 % (1982: 3,5 %). La xifra registrada de llocs on fer un aprenentatge a l'abast dels nois baixà d'uns 900 l'any 1982 a 770.

El mercat d'aprenentatges per a noies també empitjorà de manera remarkable. No obstant això, no fou tan greu, ja que només una proporció molt

petita de noies aprenia confecció, una àrea que s'esfonsà considerablement. El nombre de noies que encara no tenien un lloc on fer l'aprenentatge a la fi de l'any s'incrementà i arribà a 2.305 el 1983; el seu índex d'atur fou del 10,7 % (1982: 8,4 %). El nombre de places d'aprenent per a noies registrat baixà de 490 a 460.

TAULA 4

Els aprenentatges més freqüents, per ordre d'importància, entre els nois i les noies (desembre 1983)

Nois			Noies		
Aprenentatge	Apren.		Aprenentatge	Apren.	
	abs.	%		abs.	%
1. Mecànic d'automòbils	12.688	10,61	1. Venedora al detall	21.910	38,27
2. Ebenista	11.825	9,89	2. Perruquera	7.368	12,14
3. Electricista	7.458	6,24	3. Oficinista	6.949	12,14
4. Venedor al detall	6.336	5,30	4. Cambrera i cuinera	3.072	5,37
5. Maquinista	5.457	4,56	5. Cuinera	2.748	4,80
6. Manobre	5.318	4,45	6. Cambrera	2.082	3,64
7. Metallúrgic	4.007	3,35	7. Oficinista	1.854	3,24
8. Cuiner	3.953	3,31	8. Modista	1.705	2,98
9. Pintor	3.293	2,75	9. Venedora a l'engròs	1.121	1,96
10. Cambrer i cuiner	2.787	2,33	10. Pastissera	815	1,42
Suma	63.122	52,78	Suma	49.624	86,68
Total	119.596	100,00	Total	57.249	100,00

Font: AK.

Hi ha una gran concentració d'aprenents en una petita quantitat d'oficis. Els 10 tipus d'aprenentatge més freqüents atreuen el 52,78 % dels nois i el 86,68 % de les noies. El que més sobta és el fet que la meitat de les noies es concentren en tan sols dos tipus d'aprenentatge. La situació ha romàs més o menys igual si més no de 1970 ençà.

1.3. EL JOVENT DINS EL MERCAT DE TREBALL

Durant els primers nou mesos d'aquest any, el percentatge de joves desocupats (menors de 25 anys i sense incloure-hi els que busquen una plaça d'aprenent) respecte a la xifra total d'aturats és més elevat que en el mateix període de l'any passat. Això és vàlid tant per als nois com per a

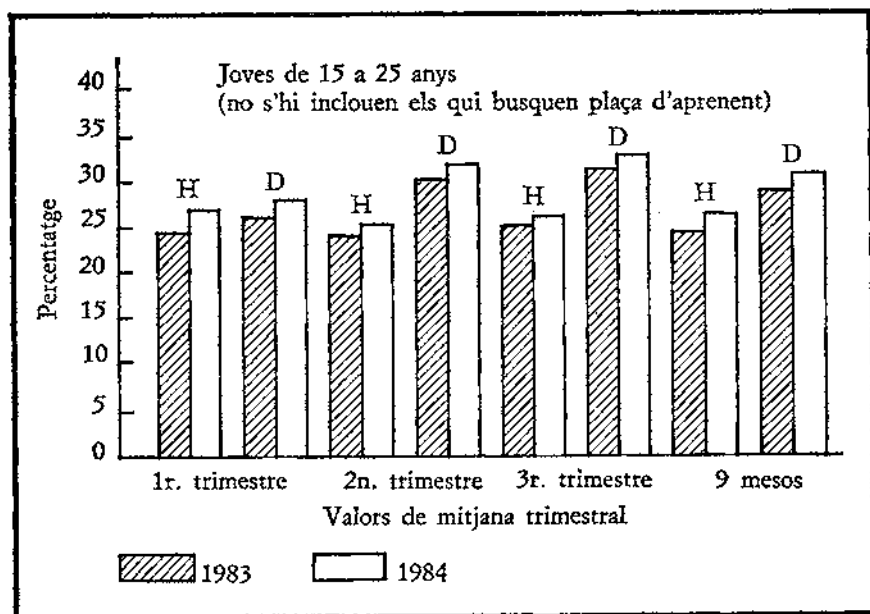
les noies (vegeu gràfic 1). Tal i com mostren els gràfics 2 i 3, l'augment és resultat de la proporció més gran d'individus de 19 a 25 anys dins la població global. D'altra banda, però, el grup de nois amb edats compreses entre els 15 i els 19 anys mostrarà una tendència a la baixa en tots tres trimestres.

Els índexs d'atur, calculats per als primers nou mesos de l'any, eren més alts el 1984 que el 1983 a tots els grups d'edat i a ambdós sexes (gràfic 4 a-c).

La comparació per trimestres de la xifra de població que treballa mostra un augment en el segon i tercer trimestre pel que fa als barons, i al llarg de tots nou mesos pel que fa a les dones (taula 1).

GRÀFIC 3

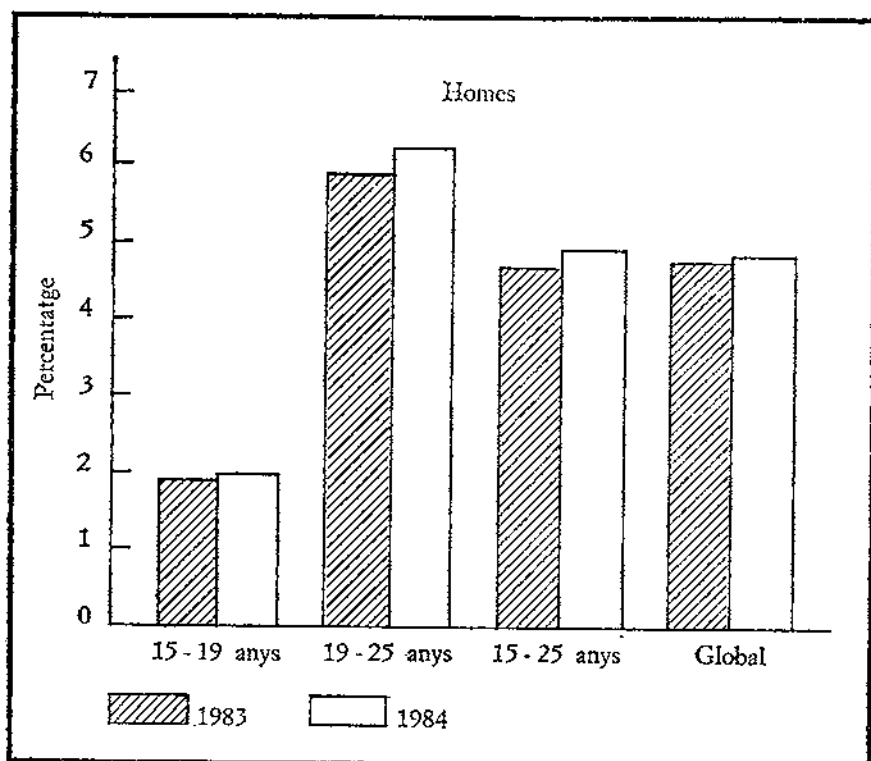
Joves sense feina en percentatge d'atur global
 — mitjanes trimestrals
 — grup d'edat: 15 a 25 anys;
 no s'hi inclouen els qui busquen una plaça d'aprenent

Gràfic: OIBF

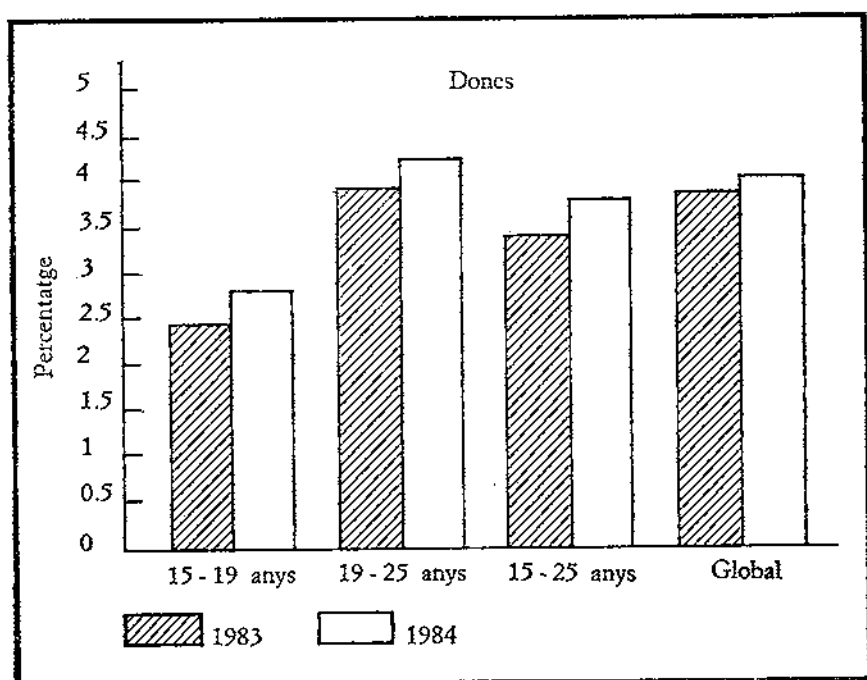
GRÀFIC 4 a

Índex d'atur (mitjana dels 3 primers trimestres)

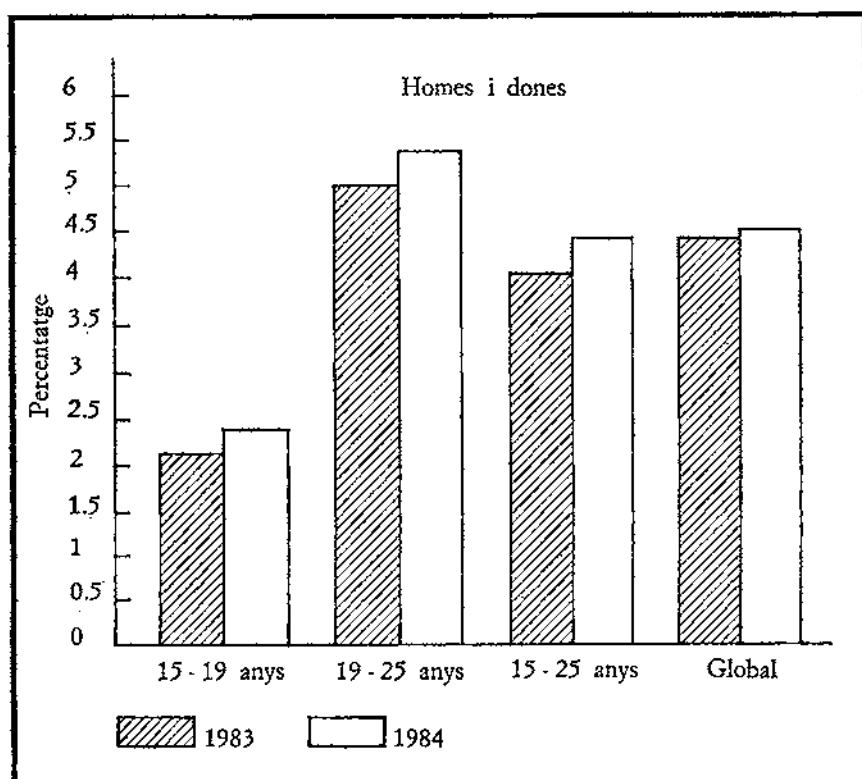

Gràfic: OIBF

GRÀFIC 4 b

GRÀFIC 4 c

2. ELS JOVES ENFRONT DEL TREBALL

2.1. CANVIS DINS L'ESTRUCTURA DEL MERCAT DE TREBALL.

ELS JOVES SÓN ELS MÉS AFECTATS

La idea que els joves tenen de les sortides de llurs carreres és força diferent de la realitat. Per a molts d'ells, la transició del sistema educatiu al sistema laboral implica un gran procés de reorientació. La quantitat limitada de nous llocs de treball també modifica considerablement la seva visió prèvia.

Durant les últimes dècades, el món del treball ha sofert un canvi radical. El progrés tecnològic aplicat a l'agricultura ha provocat l'èxode de

molts més individus cap a les ciutats. La productivitat industrial ha augmentat, la indústria s'ha fet més eficient i els sistemes i serveis de distribució creixen. Hi ha professions antigues que desapareixen mentre que d'altres de noves sorgeixen a un ritme desconegut fins ara. I moltes raons ens fan suposar que aquests canvis continuaran a una velocitat cada cop més gran.

Als països econòmicament avançats d'Europa tota la distribució de la feina ha passat per uns canvis fonamentals que afecten sobretot els joves.

Actualment molts països tenen problemes greus amb l'atur, en especial pel que fa al grup d'edat compresa entre els 15 i els 25 anys, el grup que passa de l'escola a la feina.

També a Àustria la situació actual del mercat d'aprenentatge obliga a molts joves, que han de decidir el seu futur acadèmic, a deixar de banda les seves metes originals i a aprendre un ofici que no és el que volien. Molts s'enfronten, per causa de qualificacions inadequades (ja que no tenen sortida al mercat) o insuficients, a:

- Un sou baix per a la resta de la seva vida.
- Un risc més gran d'atur.
- Menys oportunitats de millorar la seva posició al mercat de treball mitjançant una formació professional més àmplia.
- Un *status* social inferior.

La qualificació professional és un requisit important per a tenir bones oportunitats en un mercat de treball deprimit. Com més informats estiguin els joves sobre el món del treball i sobre les qualificacions que necessiten, menys perill corren d'escollir una carrera equivocada o de perdre l'oportunitat d'aprendre una feina.

2.2. L'ATUR JUVENIL A ÀUSTRIA

Les tendències internacionals de les xifres d'atur donen la impressió que l'atur juvenil augmenta a un ritme que, a la majoria de països, dobla el de l'atur global. A Àustria l'índex d'atur juvenil ha romàs força controlat. És aproximadament igual a l'índex global. Prop d'un quart dels qui no tenen feina i un quart dels qui treballen no arriben als 25 anys. L'any 1983 l'atur global fou del 4,5 %, l'atur entre els joves de 15 a 19 anys del 2,3 % i entre els de 19 a 25 anys arribà al 5,3 %. Àustria ha d'agrair aquest desenvolupament relativament positiu al seu sistema de formació professional dual.

No obstant això, comencen a sorgir problemes entre els joves de 18 a 19 anys, un grup d'edat amb un índex d'atur desproporcionadament elevat (això també s'aplica als graduats en escoles comercials i superiors). Un altre motiu que fa que els joves de 19 a 25 anys presentin un índex d'atur superior a la mitjana és la marcada tendència a canviar de feina. Dit d'una altra manera, l'atur juvenil consisteix en períodes freqüents, però curts, entre feines.

El sistema de formació professional dual assegura l'entrada de la major part dels joves dins la vida professional. D'una manera limitada, els riscos s'ajornen fins que no han completat l'aprenentatge. Això resulta positiu des d'un punt de vista socio-polític, ja que els joves no queden al carrer i se'ls dona l'oportunitat d'adquirir algunes qualificacions bàsiques.

A la major part de l'OCDE l'atur juvenil augmenta a un ritme que dobla el de l'atur global. Un aspecte especialment desconcertador del problema és la gran quantitat de joves que intenten sense èxit trobar la «primera» feina.

Dins molts àmbits el nombre de feines a l'abast dels treballadors sense formació s'ha reduït. Aquest és el cas de la venda a l'engròs, la banca i les companyies d'assegurances, on la informàtica s'ha apropiat d'una àmplia gamma de tasques rutinàries. També dins el sector de la fabricació la introducció d'equips molt cars requereix operadors responsables i ben qualificats que han de fer quelcom més que prémer botons.

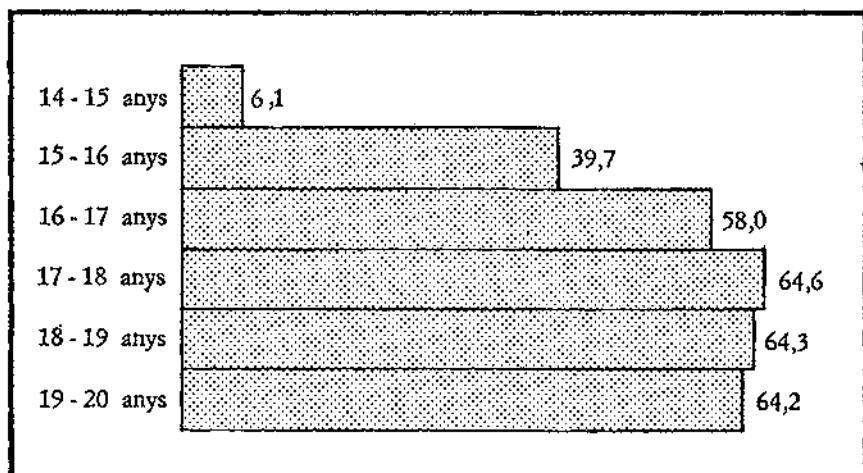
Una economia funcional es basa en una mà d'obra preparada i qualificada: les qualificacions professionals són fonamentals, no sols per a la productivitat econòmica sinó també per a les trajectòries futures dels joves i per a la seguretat dels seus llocs de treball. Les qualificacions professionals representen quelcom més que un factor crític per al creixement econòmic: dins una societat industrial moderna són una clau per a la solució responsable de problemes plantejats per la productivitat i per la coexistència.

2.3. TENDÈNCIES ESTADÍSTIQUES DELS JOVES QUE TREBALLEN (AMB EDATS COMPRESSES ENTRE ELS 15 I ELS 19 ANYS)

L'any 1983 hi havia 290.000 joves entre els 15 i els 19 anys que treballaven: 177.000 eren aprenents i la resta es dividia entre joves sense formació (és a dir, joves que no havien rebut cap mena d'educació formal o formació professional després de l'escolaritat obligatòria) i joves que havien rebut alguna mena de formació (un aprenentatge o bé una educació superior a l'obligatòria).

GRÀFIC 5

Percentatge d'ocupació de joves de 15 a 19 anys (1983)

Gràfic: ÖIBF.

2.3.1. Càlcul aproximat de joves de 15 a 19 anys sense formació professional

La xifra global del sector de població austríaca amb edats compreses entre els 15 i els 19 anys era de 642.000. En el curs 1982-83, el 8 % de joves de 16 anys no rebia una educació superior ni feia un aprenentatge. És de presumir que alguns membres d'aquest grup reben una preparació acadèmica o pràctica als 17, 18 anys o més endavant, però això es compensa amb facilitat per l'índex de joves que l'abandonen. El nombre de joves de 15 a 19 anys sense un aprenentatge o una formació acabats és d'uns 60.000¹

1. Cf. Ministeri Austríac d'Administració Social (editors). *Die soziale Struktur Österreichs* (L'estructura social d'Àustria), Wien, 1982, p. 205: «Com a resultat d'haver acabat una formació superior, d'haver deixat l'escola per fer un aprenentatge o fins i tot d'haver trobat feina sense una formació posterior, la proporció de joves que treballen creix ràpidament amb l'edat.»

TAULA 7

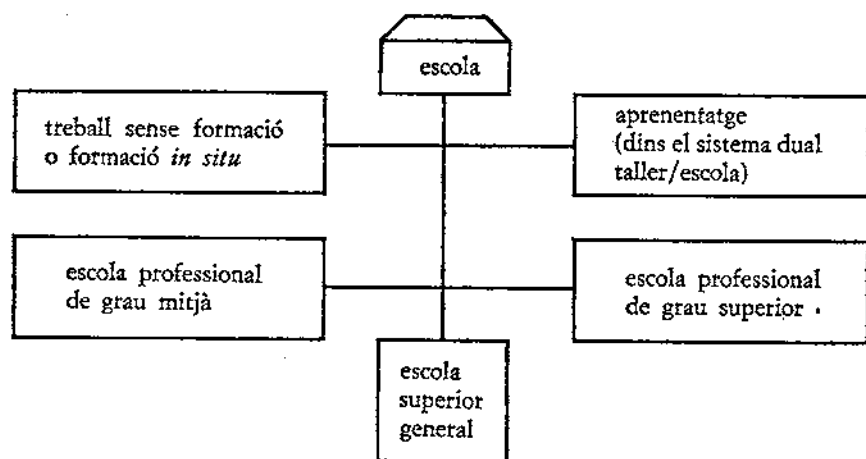
Joves de 15 a 19 anys a Àustria *

<i>Edat</i>	<i>Barons</i>	<i>Dones</i>	<i>Total</i>
15	64.038	60.713	124.751
16	64.378	61.524	125.902
17	65.183	62.451	127.634
18	66.565	64.123	130.688
19	67.410	65.635	133.045
15-19	327.754	314.446	642.020

Font: Institut Austriac d'Estadística: *Demografisches Jahrbuch Österreichs 1980* (Anuari Demogràfic d'Àustria 1980), Wien, 1981.

Actualment prop de 125.000 joves acaben cada any l'escolaritat obligatòria i han de decidir quina formació acadèmica o professional volen rebre.

El diagrama següent mostra les opcions que tenen els joves de 14 i 15 anys; l'elecció que fan és força determinant pel que fa a la seva posició futura dins el món del treball.

* Població austríaca a mitjan 1983, projecció sobre la base del cens de 1981, guio més probable.

2.4. COM TROBEN FEINA ELS JOVES

La major part dels joves troben feina mitjançant l'ajut de familiars o amics. Molts d'altres la troben presentant-se en persona a l'empresa. No és freqüent telefonar a les empreses i encara ho és menys dirigir-s'hi per escrit. Els mestres tampoc no tenen gaire importància. Vegeu la taula següent:

TAULA 8

Com troben feina els joves sense formació professional?
(N = 347; les xifres es presenten en percentatge i sumen 100)
Els joves sense formació professional troben feina mitjançant:

Familiars, amics	42,8
Presentació en persona	20,6
Anuncis en diaris	13,6
Oficina de treball	11,0
Demanant per telèfon	4,3
Firma d'un contracte	2,4
Mestres	1,1
Demanant per escrit	1,1
Altres	3,2

Les noies segueixen el consell de familiars i amics més sovint que els nois. Les diferències regionals també són evidents: els familiars i amics són de més ajut als municipis petits que a les ciutats.

2.5. ELS PROBLEMES A L'HORA DE TROBAR FEINA

En part a causa de la quantitat limitada de llocs de treball a l'abast, molts joves han de canviar les seves perspectives i la seva actitud en passar de l'escola a la feina. Hom suposa que una proporció significativa de joves accepta una feina diferent d'aquelles a les quals aspirava en principi. També poden haver sobreestimat les seves possibilitats i haver-se format una opinió equivocada del món professional.

Tot sovint es culpa els mateixos joves dels errors comesos a l'hora d'entrar en l'àmbit laboral: se'ls acusa de ser inexperts i d'estar poc motivats, de tenir expectatives exagerades i desigs poc realistes. Malgrat això, la desharmonia entre el mercat de treball i el d'aprenentatge no s'explica

sols afirmant que els joves no són capaços d'ajustar-se a les noves condicions de mercat, que les seves aspiracions i expectatives són inflexibles, que no són prou mòbils per a acceptar una plaça d'aprenent a una altra província.

El problema bàsic a l'hora de trobar feina és l'actual manca de llocs on fer un aprenentatge i no les aspiracions inadequades i individualistes dels joves. Un estudi fet sobre 2.000 aprenents a Àustria² mostrà que la raó principal a l'hora de triar un ofici era, en un 44 % dels casos, «l'interès per una activitat determinada». Entre les altres respostes possibles, «les perspectives futures de la professió», «els avantatges econòmics», «la possibilitat de promoció» o «les bones condicions per a aprendre» obtingueren un 27 %, i «perquè la feina era a la vora» o «perquè al negoci calia un aprenent llavors» un 18,9 % (45,9 % en total). A la vista d'aquest estudi, no podem acusar els aprenents de ser inflexibles o de romandre immòbils quan han d'escollir un ofici. A més, el 60 % dels aprenents enquestats no treballaven a la ciutat on vivien, cosa que vol dir que tot sovint estan disposats a traslladar-se.

Tot seguit discutirem les dubtoses expressions «professió somniada» o «professió de moda». Actualment aquestes expressions s'utilitzen sovint per insinuar que l'estrangulació del mercat d'aprenentatges és el resultat de la immobilitat i la inflexibilitat dels joves i no de la situació econòmica. Aquestes expressions desvien l'atenció de l'escassa quantitat de places d'aprenentatge a l'abast.

Sovint s'acusa els joves que volen fer un aprenentatge de tenir unes metes professionals individualistes, d'aferrar-se a la professió somniada, de triar una carrera equivocada des del punt de vista de perspectives de futur.

No obstant això, la concentració d'aprenents en una petita gamma de feines no és un fenomen nou. A més, aquest fenomen no és un resultat intrínsec dels desigs dels mateixos joves, sinó de la distribució dels llocs d'aprenentatge a l'abast. Són les empreses les que tenen els mitjans de controlar la situació: ofereixen un cert tipus d'aprenentatges. Sembla ser que el fet de permetre l'entrada dins el sistema de treball mitjançant una reduïda quantitat de places és positiu a nivell econòmic. Conseqüentment, no s'hauria d'emprar l'expressió clau «professió somniada» o «professió de moda». Desvia massa l'atenció de la manca de llocs on fer un aprenentatge. Per exemple, les oportunitats de treball han millorat pel que fa al

2. Cf. Knapp, I., Verzetnitsch, F. (editors): *Lehrling 81. Die berufliche und soziale Situation der Lehrlinge in Österreich* (Aprentent 81. La situació professional i social dels aprenents a Àustria). Wien, 1981.

sector de serveis en els darrers anys i els joves han aprofitat aquesta tendència.

Els joves són conscients de les diferències entre feines pel que fa a l'aplicabilitat de la formació adquirida, a les oportunitats de promoció, a la necessitat de canviar de feina, a la seguretat del treball i al sou. Estan força disposats a fer concessions, tal i com mostra l'estudi: el 38,2 % dels aprenents enquestats consideraren una àmplia gamma de feines abans de decidir-se; vegeu la taula següent:

TAULA 9

Gamma d'ocupacions considerades pels aprenents abans de triar
(N = 1.992, les xifres en percentatge i sumen 100)

Va considerar diferents ocupacions abans d'escollir el seu aprenentatge?	
— Sí, només feines semblants	31,9
— Sí, varietat d'ocupacions	38,2
— No	29,9

Font: OIBF, *Lehrling 81. Die Ausbildungs- und Berufssituation der Berufsschuljugend* (Aprenent 81. La situació educativa i professional dels joves en escoles de FP) Viena, 1981. Vol. 2. *Die berufliche Situation der Lehrlinge im Lehrbetrieb* (La situació professional de l'aprenent a l'empresa on fa pràctiques) p. 107.

2.6. PER QUÈ HI HA JOVES SENSE FORMACIÓ NI EDUCACIÓ PROFESSIONAL

La formació i la preparació professionals van més enllà de la mera capacitat de fer una feina i guanyar-se la vida. Els joves adquireixen una preparació intel·lectual i social que més endavant serà important per a la seva vida professional i privada. La Comissió Educativa Alemanya recomana que els currículums professionals no sols reflecteixin la preparació tècnica, sinó que incloguin a més l'educació humanística i social.³

3. *Comissari Alemany per a l'Educació: Recomanacions de la Comissió Educativa*. Bonn, 1974. La Comissió Educativa Alemanya fou l'autoritat central pel que fa a l'educació a la República Federal d'Alemanya de 1965 a 1975. Els seus nombrosos informes i recomanacions exerceixen encara una gran influència en els debats sobre política educativa. Els suggeriments de la Comissió sobre la unificació i reforma de les escoles per a joves de 15 a 19 anys són encara unes tesis clau.

TAULA 10

Comparació dels motius per triar una determinada feina allegats per joves sense preparació formal i per aprenents (N = 666, xifres en percentatge, les columnes sumen 100, N2 = 2.000)

<i>Motiu més important per a escollir una feina</i>	<i>Joves sense formació</i>	<i>Aprenents</i>
Interès especial per aquella activitat	27,3	44,0
Avantatges econòmics	22,7	6,1
Sorgí l'oportunitat: l'empresa necessitava algú en aquell moment	15,8	5,8
No hi havia cap altra elecció	11,7	7,3
El treball era a la vora	5,7	5,8
Se m'oferí un aprenentatge <i>in situ</i> interessant ...	4,7	3,9
Bones perspectives de futur	3,2	11,1
Pressió per part dels pares	2,4	2,8
Oportunitats de promoció dins la companyia ...	2,3	6,0
<i>Status</i> social de la professió	0,8	1,8
Perquè el pare o la mare feien la mateixa feina	0,6	1,2
Altres	3,0	4,3

Font: ÖIBF, *Jugendliche ohne Berufsbildung* (Joves sense formació professional), Viena 1983, vol. 1.

Les oportunitats d'adquirir aquesta formació i valors socials són especialment reduïdes si els joves no reben cap mena d'educació superior. La falta d'ensenyament és deguda a molts factors i quasi mai no pot culpar-se'n els joves. Dit això, cal assumir que els joves sense una preparació mètrica estan en desavantatge, tant pel que fa a oportunitats com pel que fa a perspectives, en tots els aspectes de la seva vida laboral i privada.

Els treballs sobre la qüestió de què disposem confirmen que la pertinença a un grup social poc afavorit, les aptituds escolars inferiors a la mitjana i la manca d'una preparació formal són tres factors correlacionats. La distribució desigual de la feina per regions i tot sovint les ofertes de treball desproporcionades creen el problema de la desigualtat d'oportunitats.

2.7. COMPARACIÓ ENTRE JOVES SENSE FORMACIÓ I APRENENTS. MOTIUS MÉS IMPORTANTS A L'HORA DE TRIAR UNA FEINA

La comparació entre les raons bàsiques per a escollir una feina que alleguen els joves sense formació i els aprendents⁴ mostra que l'«interès especial per aquella activitat» encapçala la llista en ambdós grups. No obstant això, aquest motiu és molt més freqüent entre els aprendents (27,3 % vs. 44,0 %) Els «avantatges econòmics» ocupen una posició molt baixa en el càlcul pel que fa als aprendents, però és el segon motiu en ordre de importància per als joves sense formació (22,7 % vs. 6,1 %). «Sorgí l'oportunitat: l'empresa necessitava algú en aquell moment» és un factor de diferent importància per a cada grup: és tres vegades més important per als joves sense formació que per als aprendents (15,8 % vs. 5,8 %).

Els joves sense formació semblen adonar-se que les seves perspectives de futur com a treballadors sense preparació són força dolentes, mentre que els aprendents valoren molt més les «bones perspectives de futur».

3. LA IMPORTÀNCIA DE L'APRENTATGE

3.1. EL MERCAT DE TREBALL

El sistema d'aprenentatge dual és fonamental per a mantenir un índex d'atur juvenil baix. Els països que apliquen aquest sistema tenen índexs d'atur juvenil inferiors als dels països que no l'apliquen.

És sota aquesta perspectiva que es critica la pèrdua d'importància de l'aprenentatge a la major part de països europeus. Podem veure contínuament senyals que la formació professional quan es limita a l'escola no pot seguir el pas del desenvolupament tecnològic.

Una formació purament escolar no reflecteix les demandes de la feina de manera tan realista com ho fa un programa conjunt entre l'escola i el lloc de treball (aprenentatge).

Altres avantatges del sistema dual sobre altres formes de formació professional, per exemple les escoles de formació professional de grau mitjà i superior, són:

4. Knapp, Ilan; Verzetnitsch, Fritz (Editors): *Lehrling 81: Die berufliche und soziale Situation der Lehrlinge in Österreich* (Aprentent 81. La situació professional i social dels aprendents a Austria). Wien, 1981 (Editorial ÖGB), i Knapp, Ilan; Verzetnitsch, Fritz (Editors): *J.O.B. Report, Jugendliche ohne Berufsbildung* (Informe J.O.B., Joves sense formació professional). Viena, 1983 (Editorial ORAC).

— La rellevància pràctica d'allò que s'ensenya al sistema dual. L'alumne pot reflectir els coneixements i la preparació pràctics directament al lloc de treball, el qual també constitueix un entorn d'estudi.

— Una motivació major per a aprendre. El treball directe sobre materials reals proporciona un reciclatge pràctic continu.

En conferències recents sobre el tema, auspiciades per l'OCDE, s'ha plantejat la qüestió de la separació entre l'educació i la feina com un dels probables errors de la nostra societat.

3.2. APLICABILITAT POSTERIOR DE LA FORMACIÓ DE L'APRENT

— Les probabilitats que té un aprenent de trobar feina més endavant com a treballador qualificat al mateix ram són elevades, segons la majoria d'enquestats sobre «els seus aprenents» (de fet, només prop del 50 % dels joves que acaben el seu aprenentatge troben feina al mateix ram on van estudiar). Els enquestats també eren de l'opinió que els aprenents del ram metallúrgic, de cambrer i de cuiner eren els qui tenien més possibilitats de trobar una feina adequada, mentre que els qui estudiaven per a Perruquer i manobre en tenien poques.

— Comparant-los amb els graduats d'escoles de formació professional de grau mitjà, els aprenents tenen millors perspectives de treball tant a curt com a llarg termini: el 80 % dels propietaris de botiga o dels qui preparen aprenents s'estimen més contractar aprenents.

— Gairebé tots els enquestats confirmaren que els oficials no sols tenien més coneixements sobre la seva feina que els treballadors sense formació formal, sinó que també s'adaptaven més ràpidament a situacions noves dins el treball i eren més independents.

3.3. UNA FORMACIÓ PROFESSIONAL ÀMPLIA COM A MITJÀ D'ASSEGURAR LA FLEXIBILITAT

El fet que la preparació d'un treballador jove vagi més enllà de les tècniques requerides a un taller en particular, cosa que sol succeir sovint, beneficia tant l'empleat com el patró.

Tenint en compte tant la política educativa com les necessitats del mercat de treball, els joves han de preparar-se de cara a una àmplia gamma de possibilitats professionals. Un altre motiu per a fer-ho així és el fet que no es poden fer projeccions exactes i a llarg termini del mercat de treball.

La mobilitat dins els programes educatius i dins les diferents ocupacions adquireix cada cop més importància. Hom pensa que els currículums de les diferents escoles de FP incorporen alguns elements congruents, cosa que també s'aplica als programes de formació d'aprenents.

Una de les qüestions clau en l'actualitat dins la política del mercat de treball és l'adaptació de la mà d'obra a estàndards nous. Una formació general i professional sòlida és un requisit previ important per a la seguretat de la feina. Si considerem l'elevació dels nivells professionals com un aspecte de la humanització de les condicions de treball, veurem que la posició d'un individu al lloc on treballa pot millorar i que, augmentant la seva influència, es pot assegurar aquesta posició dins el mercat de treball.

3.4. TENDÈNCIES DINS LA FORMACIÓ PROFESSIONAL

Els propers deu anys, l'estructura dels professionals canviarà no sols quantitativament sinó també, en gran mesura, qualitativament. El treballador especialitzat format avui farà el dia de demà una feina força diferent. Ja que les projeccions a llarg termini no es poden aplicar als currículums professionals, cal reconsiderar els programes de formació professional massa específics.

No es pot esperar que els qui investiguen la FP recomanin un tipus de feina i garanteixin que tindrà una continuïtat. No obstant això, sí que poden enunciar mesures concretes que cal aplicar a qualsevol programa de formació.

És important tenir unes qualificacions per presentar, tant pel que fa a tecnologia i a ciència com a les indústries de serveis. Els joves necessiten la major quantitat d'especialitzacions possibles que puguin resultar útils a llarg termini i en un entorn de treball alterat.

El ràpid progrés de la tecnologia requereix flexibilitat, no sols respecte a les tasques individuals sinó també quan es tracta de fer un reciclatge i un canvi amplis. Aquesta flexibilitat es basa en una FP àmplia i de fonaments. En l'aprenentatge, que és la primera experiència professional, no s'ha de menysprear la importància creixent de la mobilitat entre rams. Un aprenent no sols ha d'aprendre aquelles tècniques que requereix el negoci particular on treballa. Per tal de donar-li les millors perspectives de futur, necessita saber més a nivell tant quantitatiu com qualitatiu.

Per tal de reduir els desavantatges de la formació específica *in situ*, caldria que el jove només s'especialitzés en tècniques clau o fonamentals. Caldria tenir en compte que:

— Unes qualificacions ben fonamentades han d'incloure una visió de les interrelacions existents entre els negocis, la tecnologia, l'economia i la societat.

— Aquells aspectes de la FP que no es poden ensenyar als llocs de treball individuals s'haurien d'impartir a institucions més generals.

— L'accés a l'obtenció de qualificacions ha d'ésser obert a tothom, independentment de les demandes a curt termini de la feina.

4. L'ACCIÓ DEL GOVERN AUSTRIAC

Donat l'actual estat del mercat de treball i de l'economia, per a alguns joves resulta difícil fer la transició del sistema escolar al món laboral. La subvenció dels aprenentatges és un factor d'ajut.

Es prestarà especial atenció als joves disminuïts o amb desavantatges físics, psíquics o socials que en principi siguin capaços de treballar, però als qui resulti improbable que es doni una oportunitat. S'encoratjarà les noies a introduir-se en feines dominades per homes. S'espera que el 1984-85 es creïn fins a 8.000 nous llocs d'aprenentatge.

Concretament les mesures adoptades inclouen:

1. *La subvenció d'aprenentatges per a joves disminuïts*, que atribuen als 2.500 xilings austríacs (AS) (3.000 si es facilita la pensió completa).
2. *La subvenció d'aprenentatges per a noies dins feines dominades per l'home*. Sota unes determinades condicions, els aprenentatges per a noies en més de 60 feines poden arribar a rebre 2.500 AS el mes.
3. *La subvenció de llocs d'aprenentatge addicionals a empreses individuals*. Les empreses que estiguin disposades a admetre més aprenents que abans poden rebre 2.500 AS el mes.
4. *La subvenció de places d'aprenentatge addicionals a tallers d'ensenyament*. Tant els tallers independents com els que depenen d'una fàbrica haurien d'agafar tants aprenents com els permeti la seva capacitat. També en aquest cas els nous llocs d'aprenentatge poden ser subvencionats amb 2.500 AS el mes.
5. *La continuació de la formació en cas de pèrdua de la plaça d'aprenentatge*. Cal prendre mesures diverses per a col·locar els joves amb un aprenentatge discontinu dins nous programes a la mateixa àrea de treball o en una àrea similar.
6. *Cursos preparatoris per a millorar les sortides al mercat dels joves*.

L'any acadèmic 1984-85 s'ampliaran les ofertes de cursos de preparació al treball, ajustats a les necessitats de diferents grups de joves. Mitjançant aquests cursos els alumnes poden obtenir els diplomes que els manquen i adquirir coneixements i tècniques relacionats amb la vida professional.

7. *«Acció 8.000» per a crear noves oportunitats de treball.* «Acció 8.000» és un programa pensat per ajudar els joves fins a 25 anys que hagin estat a l'atur tres mesos com a mínim. Es subvencionaran els llocs de treball a llarg termini que se'ls ofereixin tant al sector privat com al públic.
8. *Subvenció de la contractació anticipada de nous treballadors joves.* La contractació anticipada de nous treballadors, ja sigui per fer suplències o per a la temporada, resulta positiva econòmicament, ja que permet que el nou treballador gaudeixi de continuïtat i temps per a aprendre la seva tasca. Per tal de potenciar aquesta pràctica s'oferiran subvencions.
9. *Disposicions en favor dels joves disminuïts o amb desavantatges.* S'oferiran cursos especials de motivació i formació així com subvencions de treball per als joves amb desavantatges socials, per als disminuïts físics o mentals.
10. *Mesures per a ajudar els treballadors joves especialitzats a començar.* S'ampliarà l'oferta de cursos per a aquells que hagin acabat l'aprenentatge i no hagin trobat feina. També s'oferiran programes de «formació per a treballadors especialitzats».
11. *Mesures per als joves que hagin acabat l'escolarització superior.* Es faran cursos de preparació a la feina per a joves amb qualsevol nivell d'escolarització.
12. *Mesures per a millorar les oportunitats dels graduats universitaris joves.* Les oficines de treball ampliaran els seus esforços per aconsellar i col·locar els graduats universitaris i s'oferiran programes de formació pràctica.
13. *Experiments en política de mercat de treball.* Rebran suport aquelles iniciatives locals, per exemple projectes del sector públic a nivell de comunitat o cooperativa, que creïn llocs de treball per a joves amb desavantatges. Es subvencionaran els grups d'ajut creats pels mateixos aturats i els programes d'educació d'adults.
14. *Inclusió d'estrangers de 2a. generació dins el sistema de col·locacions.* El mercat de treball deprimat situa els joves estrangers en una posició especialment dolenta (treballadors estrangers de 2a. generació). Les pràctiques administratives a l'hora de garantir feina permeten seguir el principi d'igualtat de tracte per a tots els joves que hagin crescut

a Àustria. Per tal de minvar les dificultats amb què s'enfronten els joves estrangers que busquen feina, les oficines de col·locació estan oferint més informació i consell. S'ha publicat un opuscle bilingüe. Els treballadors estrangers joves tenen al seu abast tot tipus de programes educatius i de formació laboral.